

ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

Одним із аспектів сімейного виховання є формування екологічної особистості. Екологічною особистістю є особистість, що володіє екоцентричним типом екологічної свідомості.

Відповідно до трьох підструктур екологічної свідомості – це завдання конкретизується на рівні трьох основних завдань:

1) *Формування адекватних екологічних уявлень.* Така система уявлень дозволяє дитині знати, що і як відбувається у світі природи між особистістю і природою, і що потрібно робити з точки зору екологічної доцільності.

З психолого-педагогічної позиції саме через підструктуру уявлень найбільшою мірою формується включеність у світ природи, яка властива екологічній особистості. Тому головним орієнтиром при вирішенні цього завдання сімейного виховання є формування в особистості розуміння єдності людини і природи.

2) *Формування ставлення до природи.* Сама по собі наявність екологічних знань не гарантує екологічно доцільної поведінки дитини, для цього необхідно ще і відповідне ставлення до природи. Воно визначає характер взаємодії з природою, його мотиви готовність вибирати ті або інші стратегії поведінки, іншими словами, *стимулює діяти* з точки зору екологічної доцільності.

Саме через підструктуру відношень найбільшою мірою сім'я формує у дитини суб'єктний характер сприйняття природних об'єктів, що властивий екологічній особистості. Тому головним орієнтиром при вирішенні цього завдання є формування у дитини суб'єктної модальності суб'єктивного ставлення до природи.

3) *Формування системи умінь і навичок (технологій) взаємодії з природою.* Для того щоб екологічно доцільно поступати, дитині необхідно вміти це робити. Розуміння, прагнення виявиться недостатньо, якщо вона не зможе їх реалізувати в системі дій. Знання відповідних технологій і вибір правильних стратегій дозволяють діяти з погляду екологічної доцільності. Тому головним орієнтиром при вирішенні цього завдання є організація такої діяльності дитини, у процесі якої відбувається освоєння непрагматичних стратегій і відповідних технологій взаємодії з природою.

Взаємодія людини з природними об'єктами має значний психолого – педагогічний потенціал та виконує багато функцій. А саме:

• *психофізіологічну функцію* – взаємодія з тваринами і рослинами може знімати стрес, нормалізувати роботу нервової системи, психіки в цілому;

- *психотерапевтична функція* – взаємодія людей із тваринами може істотно сприяти гармонізації їхніх міжособистісних відносин;
- *реабілітаційна функція* – контакти з тваринами і рослинами є тим додатковим каналом взаємодії дитини з навколишнім світом, що може сприяти як психологічній, так і соціальній її реабілітації;
- *естетична функція* – взаємодія зі світом природи сприяє естетичному розвитку особистості дитини, надає широкий набір умов і можливостей для задоволення її естетичних потреб;
- *когнітивна функція* – взаємодія зі світом природи може задовольняти пізнавальні потреби дитини, сприяти її інтелектуальному розвитку;
- *функція задоволення потреби в компетентності* – потреба в компетентності, що виражається формулою “я можу”, є однією з найважливіших потреб людини. Особистість дуже комфортно почуває себе в ситуаціях, у яких компетентна, і дуже дискомфортно – у тих, де некомпетентна, і тому намагається їх уникати. Чим більша кількість сфер діяльності “відзначено” її компетентністю, тим вище самооцінка, позитивніше “Я-образ”;
- *функція самореалізації* – однією з найважливіших потреб особистості є потреба в реалізації свого внутрішнього потенціалу, потреба бути значимим для інших, представленою у їхньому житті. Неможливість самореалізації призводить до найглибшої особистісної кризи;
- *комунікативна функція* – одна з найважливіших функцій, що можуть здійснювати тварини і навіть рослини в процесі взаємодії з ними людини – функція партнерів спілкування.

Узагальнюючи сказане, можна зробити наступний висновок. Взаємодія з природою дійсно має великий психолого-педагогічний потенціал. Тому сімейне виховання повинно бути спрямоване і на те, щоб відкрити дитині описані можливості взаємодії зі світом природи; у цьому випадку вплив сім'ї стає фактором загального розвитку і формування особистості дитини.

Горбач Г.М.
доцент ЧНУ

ВПЛИВ ВЗАЄМОВІДНОСИН У СІМ'І НА ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Сім'я – це своєрідна система, що живить людину все життя. Деякі вчені зазначають, що ніякого зв'язку між самооцінкою дитини і матеріальним забезпеченням в сім'ї. Зате міцність сім'ї є важливим фактором: в сім'ях, що розпалися, частіше зустрічаються діти з